

гије рада, а такав приступ је присутан и у овој књизи руских академика и професора, представља настојање да се споји теоријско, емпиријско и историјско.

Сходно таквом приступу књига је структурисана на три поглавља: историјат, теоријско-методолошко поглавље и примијењени дио.

Историјски посматрано, по овим ауторима, развитак социологије рада се дијели на три етапе: донаучну, класичну и савремену етапу. Донаучни период је вријеме формирања општих премиса о раду као социјалном процесу. Класична етапа обухвата период конституисања теоријских и методолошких основа, а аутори ову историјску фазу вежу за "нови тип људске цивилизације заснован на протестантској радној етици, слободној конкуренцији и предузетништву". (стр. 12) Савремени период социологије рада представља вријеме институционализације социологије рада као самосталне гране, будући да се ова специјална или посебна социолошка дисциплина јавља прије непуна два вијека, истовремено када се социологија издваја као засебна наука из филозофије. У оквиру савременог периода аутори се посебно баве развојем социологије рада у САД, Француској и Русији. У САД, па и Француској, социологија рада се данас посматра као једна општа дисциплина у оквиру које егзистирају: индустријска социологија, економска социологија, социологија занимања и професија, социологија предузећа, социологија планирања, као и други правци и гране који су ужи у пред-

метном обухвату од социологије рада. Између ових појединачних грана и дисциплина у западним земљама и САД нема оштре и строге границе, него се социологија рада у одговарајућим случајевима замјењује неком од њих. Напротив, у Русији је једно од основних питања – питање предмета, метода и граница социологије рада и њених грана и дисциплина.

Предметним обухватом социологије рада бави се теоријско-методолошко поглавље. Комплексност проучавања ове дисциплине и уопште људског рада разматра се кроз механизме и основне категорије, као и кроз њихов садржај, структуру и функцију. Сви ови нивои социологије рада представљају компактну цјелину и без њих она не би могла да функционише као научна дисциплина.

Примијењена социологија рада као емпиријски дио који има своју теоријску основу остварује се кроз социолошку службу предузећа, управљачке консултације, социјално планирање, социјално управљање, стабилизацију предузећа, флукуацију кадрова и оцјењивање руководиоца.

Књига "Социологија рада" Дрјохлова, Кравченка и Шчербине представља уџбеник новог типа када је у питању ова научна дисциплина. С једне стране он има традиционалне карактеристике јер садржи основна сазнања, а с друге стране садржи и виша знања за проучавање наведених феномена у проблемској форми.

Срђан Вукадиновић

Група аутора: 'Ајмо, 'адје, сви у шетњу, Београд : Медија центар и ИСИ ФФ 1997.

Зборник радова о студентском и грађанском протесту у Србији на прелазу из 1996. у 1997. годину у издању београдског Медија центар и Института за социолошка истраживања Филозофског факултета настао је на основу емпиријског истраживања. Посебан изазов за 14 аутора – истраживача био је у томе што су емпиријски мјерили и испитивали "друштвене процесе који су изненада почели" и који су у вријеме спровођења истраживања и

даље трајали. Истраживање је обухватило друштвене процесе које су конституисала два покрета. На једној страни су били студенти као специфична друштвена група и њихови захтјеви, а на другој грађанска популација чији је протест настао услед поништавања резултата другог круга локалних избора у појединим градовима Србије. Политички, односно ванстраначки карактер протеста, различитост захтјева и друштвено групна струк-

турна припадност оба покрета намећу њихово одвојено посматрање.

Овај зборник – књига је социолошко-психолошког карактера и садржи радове о три истраживања. У првом истраживању се говори о социодемографским карактеристикама и политичком профилу учесника протеста (М. Бабовић), општем карактеру протеста (С. Цвејић), бихевиоралним карактеристикама протеста (В. Вулетић), вриједносним оријентацијама и политичким ставовима учесника протеста (Б. Кузмановић) и упоредној анализи студентских протеста 1992. и 1996/97. године (Д. Попадић). У другом дијелу се указује на модернизацијски карактер протеста (В. Вулетић), друштвено политичку свијест учесника (В. Илић), потенцијал за активно друштво (М. Бабовић) и протест као урбани феномен (С. Вујовић). Трећи дио истраживања бави се хронологијом протеста.

Иначе, ово истраживање је спроведено после првог мјесеца студентског и грађанског протеста (укупно трајао 112 дана), на узорку од 402 испитаника студентске популације и 485 припадника грађана. Ре-

зултати истраживања су показали да је највеће учешће у грађанском протесту било од стране симпатизера, а не чланова коалиције "Заједно", и да је највише учесника протеста било политички неопређено. У смислу друштвено групне припадности протест је имао средње-класни карактер. Код већине учесника протеста циљеви су били знатно шири од политичких, заправо ради се о захтјеву за измјеном начина живота. Иако су прва реаговања на Западу поводом протестних окупљања била заснована на констатацијама да је ријеч о "поновном националном буђењу Србије" резултати истраживања, презентовани у овој књизи, показали су да је протест имао ненационални карактер.

Зборник – књига о студентском и грађанском протесту у Србији потврђује неопходност емпиријских истраживања у хуманистичким наукама, односно њихово претхођење извођењу одређених закључака о друштвеним појавама које започињу изненада и за које се не зна колико ће трајати.

Срђан Вукадиновић

Слободан Вукићевић: Мит о науци и образовању, Никшић: Институт за филозофију и социологију Филозофског факултета у Никшићу и "Обод" – Цетиње 1998, 186 стр.

Издавач је на корицама књиге саопштио основне податке о научном опусу Слободана Вукићевића. Доиста се с аргументацијом може говорити о његовом опусу. Но, појам опуса се у науци, као и у другим областима духовног стварања, схвата различито, непрецизно, најчешће неадекватно, доста широко. Тако се под опусом најчешће подразумијева квантитет (велики број библиографских јединица), затим се опус, такође често, изједначава са тзв. завршеним дјелом, као "животним" дјелом, итд. Свакако, лексички, опус је плуралног, а не сингуларног значења. Један научни рад, ма какав био, не може добити значење опуса, као ни сама количина. Познато је нпр. да су не мали број људи који се баве научним радом објавили чак огроман број радова (повезака), а да се при том не може, адекватно, изразити ријечју "опус".

Етимолошки, "опус" је латинског језичког поријекла, а преводи се на нашу ријеч "дјело". Ако би се буквално схватило и значење ријечи "дјело", онда би се оно могло односити и на сваку објављену књигу, у науци, књижевности, у умјетности, рецимо нека композиција у музици, опера, и томе слично. У латинском језику постоје, међутим, још неке језичке одреднице, као: »opusculum« = мало дјело, opus musivum = мозаик, итд. Пошто је у бити науке да не трпи нејасноће и непрецизности, требало би исправно, увијек једнозначно *појмовно*, а не само језички, под опусом подразумијевати следеће: богат (лат. опулентан), моћан, утицајан, сериозан, тематски разноврстан, епистемолошки цјеловит, методолошки заснован и теоријски ситуиран, у науци постигнути *резултат*. У таквом појмовном значењу може се говорити о опусу Слободана Вукићевића.